

# **ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ**

## **ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ**

### **ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ**

#### **ΣΤΑΥΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ**

#### **ΕΠΙΚΕΦΑΛΗΣ ΤΟΥ ΠΟΤΑΜΙΟΥ**

#### **ΣΤΟ 4ο ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΦΟΡΟΥΜ των ΔΕΛΦΩΝ** **ΜΕ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟ ΜΑΝΩΛΗ ΚΟΤΤΑΚΗ**

**ΚΥΡΙΑΚΗ 3 ΜΑΡΤΙΟΥ 2019**

**Μ. ΚΟΤΤΑΚΗΣ:** Καλή σας μέρα, παραλαμβάνουμε τη σκυτάλη από μια πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση που ακούσαμε πριν, τη συνομιλία μεταξύ του πρώην Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του κ. Μανουέλ Μπαρόζο και του Νίκου Χατζηνικολάου, η οποία είχε σχέση για το παρελθόν αλλά κάποια στιγμή σε αυτή τη χώρα εκτός από το παρελθόν πρέπει να ξεκινάμε και για το μέλλον.

Γι' αυτό αποφασίσαμε σήμερα, είχαμε τη σκέψη σήμερα να προσπαθήσουμε να κάνουμε με τον κ. Θεοδωράκη μια εναλλακτική συζήτηση, εδώ στους Δελφούς, οι οποίοι δεν είναι το κέντρο του κόσμου, ο Κωνσταντίνος Καραμανλής όταν του το έλεγα αυτό θύμωνε πάρα πολύ, «αυτό μας κατέστρεψε...» έλεγε «να θεωρούμε ότι είμαστε το κέντρο του κόσμου», γι' αυτό η συζήτηση αυτή θα αφορά το μέλλον μέσα από μερικές έννοιες τις οποίες βρίσκουμε καθημερινά μπροστά μας, πέρα από τα πλεονάσματα, πέρα από τις μεταρρυθμίσεις, πέρα απ' όλα αυτά που αφορούν κυρίως τις σχέσεις των ανθρώπων.

Γιατί εκτός από τους αριθμούς, να θυμηθούμε και όσα είπε στην εισαγωγική της ομιλία η κα Αρβελέρ υπάρχουν και οι ψυχές των ανθρώπων. Θα συζητήσουμε λοιπόν με τον κ. Θεοδωράκη σήμερα για το μίσος, για τον λαϊκισμό, για τον ελιτισμό, για την έννοια του Κέντρου και βεβαίως για την ανοχή στη διαφορετικότητα.

Εκπροσωπώ βεβαίως μια εφημερίδα η οποία είναι συντηρητική, κυκλοφορεί στην Ελλάδα από το 1876 και με τον κ. Θεοδωράκη συνήθως διαφωνούμε, άλλες φορές συμφωνούμε, αλλά σήμερα θα επιδιώξουμε να κάνουμε μερικές υπερβάσεις.

Κύριε Θεοδωράκη, έχουμε μπροστά μας τις εκλογές και στις εκλογές αυτές μπορεί να προκύψει αυτοδύναμη Κυβέρνηση, μπορεί να προκύψει Κυβέρνηση συνεργασίας, ξέρουμε όμως όλοι πολύ καλά ότι την επομένη των εκλογών για να πάει ο τόπος παρακάτω, δηλαδή να συνεχίσει να ζει με τις αναμνήσεις της χρεοκοπίας και της κρίσης, πρέπει να υπάρχει ένα, τολμώ να πω, ενιαίο αίσθημα.

Αυτό το οποίο παρατηρώ όμως ως δημοσιογράφος, ως άνθρωπος που παρατηρεί τα πράγματα, είναι ότι εκτός από την κορυφή και τις αντιπαραθέσεις που βλέπουμε στη Βουλή και στη βάση και στην κοινωνία πολλές φορές υπάρχει πάρα πολύ μίσος, υπάρχει –για να χρησιμοποιήσω μία έκφραση που μου έκανε εντύπωση από μια αμερικανική ταινία- μια νέα απαίτηση «να μισώ».

Ακούει κανείς στον τρόπο που γίνεται η εκφορά των λέξεων όταν μιλάμε. Μιλάει κανείς για ΣΥΡΙΖΑίους και στο «ΖΑί» υπάρχει μια υπέρβαση, όπως επίσης μιλάει κανείς για «φιλελε-» επίσης με τον ίδιο τρόπο και αναρωτιέται κανείς με αυτές τις συνθήκες και με αυτά τα αισθήματα, ο τόπος την επομένη των εκλογών, όποια Κυβέρνηση κι αν είναι, όποιο ποσοστό κι αν έχει πάρει, όποια πλειοψηφία κι αν έχει στο Κοινοβούλιο, μπορεί να πάει μπροστά;

**ΣΤ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ:** Θα προσπαθήσω να δώσω σύντομες απαντήσεις. Η διαφορά η δική μας με τις άλλες χώρες που πέτυχαν είναι ίσως αυτό που επισημαίνετε: ότι τα προβλήματα ας πούμε στην Πορτογαλία ήταν μια αφορμή για να υπάρξει εθνική συνεννόηση. Στην Ελλάδα ήταν μια αφορμή για να υπάρξουν μικροί εμφύλιοι πόλεμοι.

Η ευθύνη είναι συγκεκριμένη, συγκεκριμένων πολιτικών προσώπων, που θεώρησαν ότι μέσα από τους εμφυλίου κατακτάς περισσότερους φανατικούς υπερασπιστές. Το έναυσμα έδωσαν κάποιοι πολιτικοί της Δεξιάς απέναντι στον Γιώργο Παπανδρέου, για να έρθει στη συνέχεια ο ΣΥΡΙΖΑ οι ΑΝΕΛ οι οποίοι πρόσθεσαν μίσος πάνω στο μίσος.

Είναι ένας δρόμος που δεν λύνει προβλήματα, είναι ένας δρόμος που μόνο κάνει τη χώρα να υποχωρεί συνεχώς και επιτέλους πρέπει να σκεφτούν οι πολιτικοί ότι δεν μπορούν να είναι καταστροφείς, πρέπει να είναι δημιουργοί. Και το μίσος, το οποίο αναπαράγουν στα μικρά και στα μεγάλα, δεν έχει σχέση με την αντιπαράθεση δεν έχει σχέση με τη διαφωνία, είναι απλώς η μέθοδος για να ψαρέψουν μαχητές για την εκλογική τους μάχη. Είναι ο δρόμος που οδηγεί τη χώρα σε μια στασιμότητα.

**Μ. ΚΟΤΤΑΚΗΣ:** Ναι αλλά εσείς περιγράφετε ένα μίσος που αφορά την κορυφή.

**ΣΤ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ:** Η κορυφή μεταδίδει το μήνυμα στη βάση. Είμαι, θα μου επιτρέψετε, δεν είμαι σε πολλά πράγματα απόλυτος, αλλά είμαι σχεδόν απόλυτος. Η κορυφή μεταδίδει, ο ηγέτορας είναι αυτός που στιγματίζει τον άλλον ως προδότη, ως δοσίλογο, ως λιγότερο Έλληνα και που αναγκάζει τους πολίτες να συγχρονιστούν με αυτή τη θεωρία.

**Μ. ΚΟΤΤΑΚΗΣ:** Ναι, αλλά επιτρέψτε μου τη διαφωνία. Στην πραγματικότητα αν παρατηρήσει κανείς τις εκλογικές βάσεις των Κομμάτων, πως μετασχηματίζονται τα Κόμματα μπροστά σε αυτές τις εκλογές, βλέπει τη Νέα Δημοκρατία να γίνεται ένα κυρίως αστικό Κόμμα, βεβαίως διατηρώντας πολλά από τα λαϊκά της χαρακτηριστικά, και επίσης τον ΣΥΡΙΖΑ βεβαίως να είναι κυρίως Κόμμα το οποίο αφορά τα αδύναμα οικονομικά στρώματα, θέλω να πω ότι πάμε σε πιο ταξικές εκλογές, επιτρέψτε μου αυτή την αριστερή –δεν είναι δόκιμο βεβαίως το Φόρουμ αυτό ενδεχομένως- ορολογία.

Μήπως τα πράγματα είναι πολύ πιο φορτισμένα από κάτω πια προς τα πάνω και όχι μόνο από πάνω προς τα κάτω. Βλέπετε ότι και στο διάλογο που έγινε για τη Συμφωνία των Πρεσπών, όλη αυτή η φρασεολογία πυροδοτήθηκε και από τα κάτω.

**ΣΤ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ:** Δεν ξέρω ποιο απ' όλα τα θέματα είναι το πιο ενδιαφέρον για να καταλήξουμε σε μια κουβέντα, αλλά επειδή μιλάτε για τη

Συμφωνία των Πρεσπών, στη χώρα δεν έγινε κανένας διάλογος για τη Συμφωνία. Έγινε μια πολεμική αντιπαράθεση κομματική αντιπαράθεση, που δεν είχε μέσα στοιχεία ούτε συζήτησης για το ποιο είναι το εθνικό θέμα, ποιες είναι οι πλευρές του, τι διδάσκει η ιστορία, δεν έγινε καμία σοβαρή κουβέντα.

Κάναμε μια δουλειά στη Βουλή. Είδαμε τις ομιλίες στο χαρτί των πολιτικών αρχηγών, ήταν μόνο γεμάτες με κομματικά συνθήματα επί του θέματος. Με συμπεράσματα με βάση την κομματική τους θεωρία για τη Συμφωνία. Δεν υπήρξε καμία ουσιαστική κουβέντα.

Όταν λοιπόν δεν κάνεις κουβέντα, δεν συζητάς επί του περιεχομένου, τότε χωρίζεις τον κόσμο σε στρατόπεδα: σε μακεδονομάχους, ή σε δοσίλογους.

**Μ. ΚΟΤΤΑΚΗΣ:** Λαϊκισμό έχουμε άφθονο στην πατρίδα μας και ιδιαίτερα στα λόγια. Άλλωστε η τελευταία έρευνα η οποία δόθηκε στη δημοσιότητα από το Κέντρο Φιλελευθέρων Μελετών «Δραγούμης», λέει ότι η Ελλάδα είναι 2<sup>η</sup> στον λαϊκισμό, στον απολυταρχικό λαϊκισμό μετά την Ουγγαρία.

Ωστόσο επιτρέψτε μου την αιρετική ερώτηση ενδεχομένως. Επειδή εκτός από τα λόγια υπάρχουν και οι πράξεις, η Κυβέρνηση η οποία αυτή τη στιγμή διανύει τον τελευταίο χρόνο της θητείας της, περιέκοψε συντάξεις, επίσης προχώρησε στη Συμφωνία των Πρεσπών κόντρα στο λαϊκό αίσθημα, Στο παρελθόν μπήκε στον πειρασμό -και ενδεχομένως να το δούμε μετά από ένα χρόνο- να αποφασίσει τους πλειστηριασμούς πρώτης κατοικίας. Αυτά είναι λαϊκίστικα;

**ΣΤ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ:** Τι σημαίνει λαϊκό αίσθημα; Και από πού κι ως που οι πολιτικοί πρέπει να ακολουθούν το μέσο όρο της κοινωνίας;

Θα σας πω κάτι. Σε αυτή τη χώρα υπάρχουμε σήμερα επειδή κάποιοι πολιτικοί δεν άκουσαν το πλήθος. Εάν ο Κωνσταντίνος Καραμανλής είχε ακούσει το Κόμμα, τα υπόλοιπα πολιτικά Κόμματα και όλους εμάς τη δεκαετία του '70 τα τέλη της δεκαετίας του '70, δεν θα ήμασταν στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μπορεί να πει κάποιος πολλά πράγματα που έγιναν από πολιτικούς κόντρα στο πλήθος. Βλέπω μπροστά μου τον Στέφανο Μάνο, καμία από τις πρωτοβουλίες τις σωτήριες για την πόλη, για την Αθήνα, για την

Ελλάδα που πήρε, δεν χειροκροτήθηκε τότε από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης ή από τον κόσμο.

**Μ. ΚΟΤΤΑΚΗΣ:** Είναι αλήθεια αυτό.

**ΣΤ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ:** Σήμερα τον χειροκροτούν τον Μάνο βέβαια, σήμερα λένε «Μπράβο που μας έσωσες πριν από 20 χρόνια με τις νέες ρυθμίσεις».

Άρα δεν θεωρώ ότι είναι υποχρέωση των πολιτικών, προφανώς πρέπει να είναι σε επαφή με την κοινωνία, προφανώς πρέπει να ξέρουν τι συζητάει η κοινωνία, τι συζητάνε τα καφενεία, τι συζητάνε τα σπίτια, αλλά δεν κάνεις πολιτική με το μέσο όρο των καφενείων, όπως λένε κάποιοι πολιτικοί τους άκουσα... Όταν ήρθε το Μακεδονικό, υπήρξαν πολιτικοί που είπαν «πήγα στα καφενεία της Βόρειας Ελλάδας και μου είπαν ότι πρέπει να κάνω αυτό». Εκλέχτηκες πολιτικός στην Ελλάδα για να πας στα καφενεία να σου πουν τι θα κάνεις; Δεν είμαι αυτής της άποψης.

Ο πολιτικός είναι υποχρεωμένος ακούγοντας τη βοή στους δρόμους, ακούγοντας την κοινωνία να μελετά τα περιθώρια, να γνωρίζει τι γίνεται στο εξωτερικό, να ακούει και να είναι σε μια συνεχή επαφή με το μέλλον και να παίρνει με βάση αυτό τις αποφάσεις. Ό,τι άλλο είναι φιλολαϊκισμός.

Ξέρεις, προφανώς στην Ελλάδα δεν έχουμε λαϊκιστές πολιτικούς, γιατί όλοι έχουν αρθρογραφήσει εναντίον του λαϊκισμού, όπως και όλοι έχουν αρθρογραφήσει υπέρ των μεταρρυθμίσεων. Δεν με ενδιαφέρουν τα κείμενα, αδιαφορώ για τα κείμενα των πολιτικών που πολεμούν τον λαϊκισμό.

Στην πράξη, την ώρα που έρχεται το ξαφνικό θέμα και πρέπει να πας κόντρα στον λαϊκισμό, έχει σημασία τι κάνεις και όχι θεωρητικές αναλύσεις που σου ετοιμάζει ένα πολιτικό γραφείο ή ένας διαφημιστής και το βγάζεις σε ένα άρθρο και λες «γιατί ο λαϊκισμός των άλλων είναι κακός».

**Μ. ΚΟΤΤΑΚΗΣ:** Έχετε απόλυτο δίκιο διότι ο Στέφανος Μάνος έχει αφήσει την υπογραφή του σε έργα τα οποία ξεχνάμε, άλλα τα γνωρίζουμε άλλα δεν τα γνωρίζουμε. Από τους πεζοδρόμους στο κέντρο των Αθηνών, κόντρα μάλιστα και σε μεγάλες συντηρητικές εφημερίδες, από το Τραμ, από το Μετρό, τον Προαστιακό, από την κινητή τηλεφωνία, πολλά πράγματα που συμβαίνουν στη ζωή μας, έχουν πράγματι την υπογραφή του κ. Μάνου.

Ωστόσο με βάζετε στον πειρασμό να ρωτήσω και να μπορούμε στην επόμενη ενότητα που είναι ο ... γιατί πριν άκουσα τον Πρόεδρο Μπαρόζο να λέει για μια άλλη χώρα, για μια ακόμη φορά βεβαίως η Ευρωπαϊκή Ένωση βάζει conditionality δηλαδή «πρώτα θα κάνετε μεταρρυθμίσεις και μετά θα σας δώσουμε μικρότερα ή μεγάλα...» αλλά κάθε φορά, μια φορά είναι απλόχερη και χωρίς προϋπόθεση δεν τους έχω ακούσει, αλλά επειδή έθεσε αυτό το θέμα των μεταρρυθμίσεων ο Πρόεδρος Μπαρόζο, το ζήτημα είναι, πολλές φορές οι μεταρρυθμίσεις ενώ είναι σωστές -δεν είναι πάντα όλες σωστές, όλες όσες έκανε η τρόικα εν πάση περιπτώσει γιατί και η ίδια το έχει παραδεχτεί- πολλές φορές παρουσιάζονται σα μια θεραπεία που πρέπει να επιβληθεί από πάνω, χωρίς κοινωνική συναίνεση.

Με συνέπεια ο πολίτης, ο οποίος είναι επιδεκτικός στο να δεχτεί τις μεταρρυθμίσεις, μόλις ακούει μεταρρύθμιση, το βάζει στα πόδια διότι δεν πιστεύει ότι τελικά αυτό είναι για το καλό του.

**ΣΤ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ:** Δεν είναι αυτό, ξέρετε ποιο είναι; Ότι το κομματικό σύστημα στην Ελλάδα έχει εμποτίσει τον κόσμο με την εξής θεωρία: Ότι εάν δεν παραβιάσεις εσύ το νόμο, εγώ, κάποιος άλλος θα τον παραβιάσει, θα πετύχει και θα επιβραβευθεί. Ο κόσμος λοιπόν πιστεύει ότι αν ξεφύγει της μεταρρύθμισης, αν θεωρήσουμε ότι είναι μία η μεταρρύθμιση, εάν ξεφύγει αυτός της μεταρρύθμισης, αυτός θα είναι ο κερδισμένος κι οι άλλοι θα είναι οι βλάκες.

Αυτό δεν έχει γίνει γιατί ο κόσμος γενικά στην Ελλάδα είναι κόντρα στις μεταρρυθμίσεις, κόντρα στις αλλαγές, κόντρα στην εξέλιξη. Γιατί έχει συμφωνήσει με πράγματα κατά εποχές, που του στοίχισαν πολύ. Τα έχει στηρίξει. Είναι γιατί το κομματικό σύστημα έχει μεταδώσει την άποψη ότι η μεταρρύθμιση είναι κάτι που μπορεί να μη σε αφορά, που μπορεί να τη γλιτώσεις και που συνήθως αφορά τη ζωή των υπολοίπων.

Και πάντα στις μεταρρυθμίσεις των Κομμάτων, εμφανίζονται δυο πράγματα τα οποία τις κάνουν κακές: Το ένα είναι η επιβολή του ξένου, δηλαδή ήρθε ο ξένος και μας υποχρέωσε. Τα θυμάσαι αυτά και στα πρώτα χρόνια της κρίσης ότι οι πολιτικοί είτε της Νέας Δημοκρατίας είτε του ΠΑΣΟΚ και μετά του ΣΥΡΙΖΑ, αυτό που έλεγαν είναι ότι «μας υποχρεώνουν να κάνουμε αυτά τα πράγματα». Είναι αυτό που λέμε ότι δεν είχαμε την ιδιοκτησία των μεταρρυθμίσεων. Δεν πήγαμε ποτέ στην κοινωνία να πούμε

«αυτό πρέπει να το κάνουμε», λέγαμε, για να πετάξουμε αυτή την ευθύνη από πάνω μας, ότι «οι άλλοι, οι κακοί το έκαναν».

Και το δεύτερο που υπάρχει πάντα στις μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα, είναι το παράθυρο. Ένα μικρό παράθυρο σε μια γωνία που τα Κόμματα το χρησιμοποιούν κατά το δοκούν για να σώσουν αυτούς που θέλουν να σώσουν από τις κακές μεταρρυθμίσεις.

**Μ. ΚΟΤΤΑΚΗΣ:** Κύριε Θεοδωράκη στις μέρες μας τί είναι Κέντρο; Διότι Κέντρο θεωρούνται σήμερα οι Πρέσπες, αλλά η πλειοψηφία του λαού διαφωνεί με τις Πρέσπες. Κέντρο επίσης θεωρείται το να είσαι τολμηρός στο να λύσεις το ασφαλιστικό, όταν ετέθη επανειλημμένως ζήτημα αλλαγής του ασφαλιστικού και από τον Τάσο Γιαννίτση, αλλά κι όταν επίσης ψηφίστηκε ο τελευταίος νόμος Κατρούγκαλου, ο κόσμος ήταν αντίθετος.

Κέντρο επίσης θεωρείται το να λες ότι είναι προαιρετική η διδασκαλία των θρησκευτικών στα σχολεία, ωστόσο βλέπετε ότι υπάρχουν αντιδράσεις στη μεγάλη μάζα των πολιτών, του εκλογικού σώματος. Μήπως το Κέντρο –είναι λίγο αιρετική άποψη αυτή, αλλά εν πάση περιπτώσει το θέτω σε εσάς- έχει μετακινηθεί λίγο προς τα Δεξιά, αξιακά;

**ΣΤ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ:** Η κουβέντα για το Κέντρο είναι τεράστια, γιατί είναι κοινωνική και πολιτική κουβέντα. Θέλω να πιστεύω μιλώντας για τους Κεντρώους, ότι οι Κεντρώοι -και επιμένω στο «θέλω να πιστεύω» γιατί δεν είμαι σίγουρος οι άλλοι τι πιστεύουν- είναι αυτοί που βλέπουν.

Σε κάθε κοινωνία υπάρχουν τρεις άνθρωποι. Αυτοί που βλέπουν, αυτοί που για να δουν κάτι, πρέπει να τους το δείξεις και αυτοί που δε θα δουν ποτέ. Υπάρχουν, σε όλες τις κοινωνίες. Και επειδή το έχω συζητήσει και με ανθρώπους τους οποίους ... μου λέει «έτσι συμβαίνει, συμβαίνει σε όλα τα πράγματα».

Ποια είναι η διαφορά της Ελλάδας. Είναι πιο λίγοι αυτοί που βλέπουν; Όχι. Θα με βόλευε να πω ότι είναι πιο λίγοι αυτοί που βλέπουν. Είναι πιο πολλοί αυτοί που δε βλέπουν; Επίσης μάλλον όχι. Το πρόβλημα είναι στο δείκτη. Είναι δηλαδή οι λίγοι στην Ελλάδα αυτοί που δείχνουν αυτό που πρέπει να δει ο κόσμος. Και η ευθύνη εδώ βρίσκεται στο πολιτικό σύστημα και στους δημοσιογράφους.

**Μ. ΚΟΤΤΑΚΗΣ:** Στον Κοττάκη.

**ΣΤ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ:** Δεν εννοώ εσάς προσωπικά...

**Μ. ΚΟΤΤΑΚΗΣ:** Και σε εμένα.

**ΣΤ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ:** Και σε εσάς.

Η μεγάλη διαφορά με χώρες που πετυχαίνουν, με χώρες που πάνε μπροστά, με κοινωνίες που προοδεύουν, είναι ότι υπάρχει μια μεγαλύτερη κρίσιμη μάζα ανθρώπων πολιτικών, διανοούμενων και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης που δείχνουν αυτό που πρέπει να δει ο κόσμος.

Εδώ, υπάρχει μια δειλία και υπάρχει μια υποταγή των ανθρώπων που θα έπρεπε να δείχνουν στη λογική του μέσου όρου, στη λογική του πολιτικού κόστους, στη λογική του ότι αυτά είναι πολύ δύσκολα να τα καταλαβαίνουν.

**Μ. ΚΟΤΤΑΚΗΣ:** Η τελευταία ερώτηση είναι η εξής: Αντέχουμε ως έθνος στη διαφορετικότητα ή αγαπάμε την τυραννία της ομοιομορφίας; Βέβαια μπροστά μας έχουμε και τα εγκαίνια του τεμένους τον Απρίλη.

**ΣΤ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ:** Αντέχουμε. Και πρέπει να δώσουμε τη μάχη με σεβασμό σε όλους τους ανθρώπους. Στο Ποτάμι έχουμε ένα σύνθημα, ότι «και το δικαίωμα του ενός είναι για μας δικαίωμα». Πρέπει όμως, η Ευρώπη να κάνει μια πολύ μεγάλη κουβέντα, ποια θα είναι η επόμενη μέρα, με εκατομμύρια ανθρώπους να έρχονται από διαφορετικούς πολιτισμούς.

Είμαι υπέρ όπως ξέρετε και ψήφισα στη Βουλή και δώσαμε μάχη με τον Γιώργο Μαυρωτά, να υπάρχει τέμενος. Προφανώς πρέπει να έχουν χώρους θρησκείας όλοι οι άνθρωποι.

Όμως, θα επιτρέψουμε ουσιαστικά την κατάργηση της σχολικής εκπαίδευσης στα παιδιά των μεταναστών, επειδή οι γονείς τους δε συμφωνούν με τους δικούς μας θρησκευτικούς κανόνες; Είναι μια μεγάλη κουβέντα που ξεκίνησε στη Γαλλία όπως ξέρετε, που τα παιδιά και ειδικά τα κορίτσια, τα παίρνουν κάποιοι φανατικοί από τα σχολεία.

Εδώ λοιπόν πιστεύω ότι δεν θα πρέπει να πούμε με μια παραμυθένια λογική «ναι στη διαφορετικότητα, ο καθένας ό,τι θέλει μπορεί να κάνει». Όχι. Υπάρχει ένας πολιτισμός, υπάρχουν κάποιες αξίες, υπάρχουν δικαιώματα και αυτά τα δικαιώματα εμείς θα τα υπερασπιστούμε, η Δύση πρέπει να τα υπερασπιστεί. Τα δικαιώματα των παιδιών, τα δικαιώματα των

γυναικών, τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων και δε θα παρασυρθούμε σε πληρεξούσια στους αρχηγούς διαφόρων φυλών που συρρέουν στην Ευρώπη.

Τα δικαιώματα λοιπόν είναι πάνω απ' όλα, αλλά τα δικαιώματα δεν είναι «κάνω ό,τι θέλω» στο δυτικό πολιτισμό, είναι ότι σέβομαι αυτές τις αξίες του δυτικού πολιτισμού και προσαρμόζω τη ζωή μου μέσα στο δυτικό πολιτισμό.

**ΣΤ. ΜΑΝΟΣ:** (Ερώτηση εκτός μικροφώνου). Έχω να σας θέσω ένα ζήτημα που μιλήσατε για το θέμα του μίσους. Το ερώτημά μου είναι και θα ήθελα και εσείς και ο κ. Θεοδωράκης να μας πείτε μια γνώμη. Εγώ έχω μια ανησυχία, ότι μετά τις εκλογές μπορεί να έχουμε εκδηλώσεις βίας. Και θα ήθελα ν' ακούσω τις σκέψεις σας, πώς θ' αντιμετωπισθεί η βία. Σας θυμίζω ότι αντιμετωπίστηκε το Δεκέμβριο επί κυβερνήσεως Καραμανλή, με το να μην κάνουμε τίποτα, «αφήστε θα ξεθυμάνει η βία» και κάψανε την Αθήνα.

Τούτη τη φορά, μπορεί η βία να είναι πολύ χειρότερη. Πώς φαντάζεστε ότι η συντεταγμένη πολιτεία θ' αντιμετωπίσει τη βία;

**ΣΤ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ:** Επιτρέψτε μου, είναι από τα πράγματα που πολύ σπάνια διαφωνώ με το Στέφανο Μάνο. Δεν πιστεύω ότι θα πάμε σε γενικευμένη άρνηση, σε βία. Γιατί; Γιατί έχει διαψευσθεί η προηγούμενη βία, που ξέρουμε πως υπήρξε το 2013-2014. Έχει διαψευσθεί, δεν έγινε τίποτα.

Νομίζω λοιπόν ότι δε μιλάμε αυτή τη στιγμή για αυτό τον κίνδυνο. Αυτό όμως που θα πρέπει να πω είναι ότι οι πολίτες περιμένουν κάτι απ' τους πολιτικούς το οποίο δεν έρχεται. Και αυτό είναι η αλήθεια. Η αλήθεια αποτρέπει από τη βαρβαρότητα. Αλλά η αλήθεια στις μέρες για την πολιτική, είναι σχεδόν κάτι σαν την ποίηση, είναι κάτι πάρα πολύ σπάνιο.

Πιστεύω λοιπόν ότι αν οι πολιτικοί, τα Μέσα, οι διαμορφωτές κοινής γνώμης επιστρέψουν μια γλώσσα αλήθειας, τότε θα είναι πολύ πιο εύκολος ο επόμενος δρόμος της κοινωνίας και της χώρας. Σας ευχαριστώ πολύ.

**Μ. ΚΟΤΤΑΚΗΣ:** Ευχαριστούμε τον κ. Σταύρο Θεοδωράκη.